

ONZE NATUUR VOOR KINDEREN

VOGELS

Over bonte
boomklevers
en aardige
slechtvalken

Lannoo

www.lannoo.com
www.onzenatuur.be

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Registreer u op onze nieuwsbrief en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

© Onze Natuur en Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2022
isbn 978 94 014 7988 2
D/2021/45/389
NUR 222/252

Tekst: Kim Crabeels en Hotel Hungaria
Beelden: Istockfoto, Hotel Hungaria
Vormgeving: Studio Lannoo (Aurelie Matthys)

INHOUD

Blauwe reiger – 8

Grote zilverreiger – 10

Boomklever – 12

Buizerd – 13

Bosuil – 14

Bruine kiekendief – 16

Ekster – 18

Huiszwaluw – 19

Fuut – 20

Gierzwaluw – 22

Grote bonte specht – 24

Halsbandparkiet – 26

Heggenmus – 27

Havik – 28

Houtduif – 30

IJsvogel – 32

Kievit – 34

Koekoek – 36

Kokmeeuw – 38

Merel – 40

Oehoe – 42

Koolmees – 44

Kuifmees – 44

Staartmees – 45

Pimpelmees – 45

Ooievaar – 46

Ransuil – 48

Slechtvalk – 50

Roodborst – 52

Huismus – 52

Vink – 53

Winterkoning – 53

Torenvalk – 54

Veldleeuwerik – 56

Wilde eend – 58

Kauw – 60

Roek – 60

Zwarte kraai – 61

Raaf – 61

BLAUWE REIGER

ARDEA CINERIA

Ik een topmodel? Ach, je hebt vast gelijk. Ik ben lang, slank en sierlijk. Alleen mijn heksensnot is minder elegant.

TOPMODEL

Een date met mij? Afspraak aan het water! Ik wacht je op bij een vijver, beek of moeras, desnoods urenlang op één been. Ultraslank, mijn make-up piekfijn... Een zwart lijntje loopt vanachter mijn oog naar de sierven achter op mijn kop. Die is blauwgrijs. In elk geval bij een jong ding als ik! Volwassen blauwe reigers hebben een spierwitte kop. In het broedseizoen kleurt mijn stevige gele bek oranje.

Vogelpaspoort

LENGTE: 84-102 cm, en toch licht als een veertje

SPANWIJDTE: 155-175 cm

WANNEER TE ZIEN: het hele jaar

WAAR: bij zoet en brak water

VOEDSEL: all-in buffet met vis, kikker, salamander, kreeft, muis, ringslang en mol

GEMIDDELDE LEEFTIJD: 5 jaar, geluksvogels 25 jaar!

SPOTTERS MOEILIKHEIDSGRAAD: **

STATUS: niet (meer) bedreigd

SCHOONHEIDSSPECIALIST

Zulke looks komen niet vanzelf! Ik strijk mijn veren met de kam die bij mijn middelste teennagel zit. Ik volg bovendien een streng dieet van zo'n halve kilo vis per dag. Plus kikkers, salamanders, kreeftjes, muizen, mollen... Oké, oké! Niet zo streng dus. Maar als grootste reiger van Europa heb ik altijd reuzehonger.

WEL EEN HOOGVLIAGER

Een goede vlieger ben ik wel. In de lucht en in rust vormt mijn hals een S. Met trage, krachtige vleugelslagen leg ik lange afstanden af. Vroeger ging ik overwinteren in het zuiden. Tegenwoordig blijf ik alsmäär vaker hier. En soms komt mijn verre neef op bezoek...

HEKSENSNOT

Drachtige kikkers verteer ik niet. Jakkas! Hun kikkerdril braak ik uit als heksensnot: witte blubber... Hozzo, dat afspraakje gaat niet door?

ZURE TANTE

Mijn maag is zo zuur! Visgraten lossen er vanzelf in op. Zoogdierharen niet, die komen er als braakballen weer uit.

NIET ZO GRACIEUZE ZWEMMER

Ik kan zwemmen, maar meer uit noodzaak dan als hobby. Mijn zwemstijl is onhandig. Ach, zolang ik maar niet verdrink.

VAN VOGELVRIJ NAAR VRIJ ALS EEN VOGEL

Begin vorige eeuw verklaarden vissers me vogelvrij. Ze jaagden me op tot ik bijna verdween. Gelukkig zie je me vandaag weer overal waar water vol vis is.

GROTE ZILVERREIGER

ARDEA ALBA

Ha, nichtje! Of ik je ook dit jaar kom opzoeken?
Je kent me! Nu eens wel, dan weer niet.

NIET ZO VERRE NEEF

Lange stelten, een sierlijke nek en een soortgelijk dieet. Ik ben duidelijk familie van de blauwe reiger. Ook mijn snavel verandert in het broedseizoen van kleur – van geel naar zwart – maar mijn rode poten doen dat ook! En anders dan mijn blauwe neef ben ik hier gewoon op doortocht. Ik broed meestal in Zuidoost-Europa en overwinter bij de Middellandse Zee, al blijf ik ook steeds vaker in West-Europa hangen. Soms zelfs om te broeden.

Vogelpaspoort

LENGTE: 85-100 cm

SPANWIJDTE: 140-170 cm

WANNEER TE ZIEN: het hele jaar

WAAR: bij zoet water

VOEDSEL: vispannetje, kikkerbilletjes en muizenfilet

GEMIDDELDE LEEFTIJD: 15 jaar, en met wat geluk haalt hij 23 jaar

SPOTTERSMOEILIKHEIDSGRAAD: **

STATUS: niet (meer) bedreigd

SCHRIK JE EEN HOEDJE

In de negentiende eeuw verkochten hoedenmakers mijn lange, witte veren duurder dan goud! Ik was zó populair dat het bijna mijn dood werd.

LASTMINUTEBESLISSER

Is de Belgische of Nederlandse winter me te guur, dan vlieg ik last minute een paar landen verder.

SLIMMER DAN DE VOS...

In het broedseizoen vorm ik kolonies met mijn soortgenoten. We nestelen samen op de bodem van grote rietvelden en moerassen, waar vossen en andere rovers moeilijk kunnen komen.

OOK NOG EEN KLEIN BROERTJE

Mijn broertje, de kleine zilverreiger, is even spierwit, maar wel 40 cm korter. Hij heeft zwarte poten met gele tenen en zijn snavel blijft het hele jaar door zwart. In het broedseizoen krijgt hij wel twee sierveren op zijn kop.

BOOMKLEVER

SITTA EUROPAEA

En ik vlieg nog niet naar huis! Nog lange niet, nog lange niet... Ik ben de boomklever: altijd de luidste, altijd de laatste! Ik ben écht de plakker van het bos. Altijd blijf ik hangen, zelfs met mijn kop omlaag. En ik ga nog niet – fwiet fwiet – nog lange niet, nog lange niet...

Vogelpaspoort

LENGTE: 12-14,5 cm

SPANWIJDTE: 22,5 – 27 cm

WANNEER TE ZIEN: het hele jaar

WAAR: bos, park en tuin

VOEDSEL: insecten, zaden, noten

GEMIDDELDE LEEFTIJD: 2,5 jaar

SPOTTERSMOEILIKHEIDSGRAAD: ***

LUIDE ROEPER

Ik laat me makkelijker horen dan zien. Voor zo'n klein vogeltje maak ik echt veel lawaai. Uit volle borst put ik uit een uitgebreid repertoire: van scherpe, korte piepjes via langere fluittonen tot regelrechte trillers.

HOUTERIGE DANSER

In mijn schokkerige stijl dans ik boomstammen op en af. Tussen schorsrimpels spied ik naar insecten. Wanneer ik later in het jaar overschakel op zaden en noten, prik ik ze in diezelfde rimpels vast om er lustig op los te pikken.

EEN VOGEL MET LANGE TENEN

Jazeker, ook de specht kan op een boomstam klimmen. Maar die speelt vals. De specht houdt zich vast met staart én poten, terwijl ik me red met mijn sterke, langtenige poten alléén! Eén pootje houd ik wat hoger, het andere trek ik bij. Dat bovenste pootje zorgt ervoor dat ik bij het dalen niet val.

ROOMSERVICE

In het paarseizoen neem ik mijn aanstaande vrouwtje mee op huizenjacht. Ik toon haar allerlei hollen: vermolmde bomen, spechtengaten, nestkasten, muurgaten... Als haar keus eindelijk vaststaat, starten de verbouwingen. Ik maak het invlieggat zo klein dat er nét een boomklever door past. Soms metsel ik mijn vrouwtje zelfs helemaal in, met alleen een kiertje voor roomservice.

BUIZERD

BUTEO BUTEO

Ik ben het, de buizerd. Had je me niet herkend? Ik ben toch de meest voorkomende roofvogel van het land. Maar ja, wij buizerds houden van variatie in ons verenpak. We komen in verschillende kleuren voor: van donker tot bijna wit. Dat zorgt soms voor verwarring.

HELIKOPTERMOEDER

Buizerdmoeders zijn erg beschermend, vooral de donkere vrouwtjes, terwijl onder mannetjes juist de witte het meest agressief zijn. Eén raad: blijf uit de buurt van ons nest! Kom je rond mei toch een boze buizerd tegen, kijk hem – of meestal haar – dan recht in de ogen. Of schilder thuis ogen op de achterkant van je pet. Daar trappen we altijd in.

LUIE JAGER

Aan jagen verspil ik geen energie. Kieskeurig ben ik ook niet. Ik ben blij met wat de natuur me geeft: muizen, konijnen, mollen, kikkers, hagedissen... In alle rust speur ik naar prooien. Dat gaat het makkelijkst langs de kant van de snelweg, waar het aas vaak voor het oprapen ligt.

SPOTTEN VOOR DUMMY'S

Vaak zit ik urenlang stil op een paaltje of hek. Maar ook in de lucht kun je mij makkelijk spotten. Je herkent me aan mijn thermiekvlucht. Op warme lucht laat ik me cirkelend naar boven drijven. In het voorjaar hoor je me ook 'miauwen'.

VERLEIDELIJKE VLIAGER

Als in het voorjaar de balts aanbreekt, doen mijn partner en ik extra ons best. We cirkelen door de lucht en klimmen roepend alsmaar hoger. Plots storten we ons pijlsnel omlaag. Iedereen mag zien dat dit ons territorium is!

Vogelpaspoort

LENGTE: 51-57 cm, vrouwtjes iets groter dan mannetjes

SPANWIJDTE: 113-128 cm

WANNEER TE ZIEN: het hele jaar

WAAR: bossen en velden

VOEDSEL: kleine zoogdieren

GEMIDDELDE LEEFTIJD: 10 jaar, al zijn er buizerds van 26 jaar in de vrije natuur en van wel 30 jaar in gevangenschap!

**SPOTTERS MOEILIJKEIJS-
GRAAD:** ***

HOOG EN DROOG

We bouwen ons nest of onze horst hoog in de bomen, het liefst aan de rand van het bos. Het is wel 1 meter breed en altijd even netjes: onze jongen spuiten hun uitwerpselen over de rand. Hoe ouder ze zijn, hoe verder ze poepen.

BOSUIL

STRIX ALUCO

Boe-hoe-hoe! Geef maar toe: mijn roep doet je rillen. Mij hoor je dan ook vaak in griezelfilms. In het donker jaag ik jou de stuipen op het lijf. En al zie ik er in het licht uit als een schattige pluizenbol, vergis je niet. Onder dat dons zit een meedogenloze jager: de bosuil.

Vogelpaspoort

LENGTE: 37-39 cm

SPANWIJDTE: 94-104 cm

WANNEER TE ZIEN: het hele jaar

WAAR: voorliefde voor oude eikenbossen

VOEDSEL: nachtschotel van insecten en kleine knagers

GEMIDDELDE LEEFTIJD: 4 jaar.

SPOTTERS MOEILIKHEIDSGRAAD: ****

STATUS: niet bedreigd, wel beschermd

MENEER EN MEVROUW

Mijn vrouwtje is iets groter dan ik. Ze klinkt schriller en lust alles, terwijl ik toch iets kieskeuriger ben. En dat is mooi! Zo vechten we nooit om dezelfde prooien en duurt onze liefde het langst. Wij zijn partners voor het leven!

BOSUIL OP HET SPOOR

We wonen midden in een oud loofbos vol dode bomen. Onze eik is een echte uilenvilla: met klimop overgroeid zodat we ons nog beter kunnen verschuilen. Onze grote ogen zijn extreem lichtgevoelig. Daarom brengen we de dag graag slapend in onze schuilplaats door. Alleen een ervaren vogelspotters kan ons vinden. Als een dagvogel onze rust verstoort, hoor je ons sissen en klikken. Let dan op! Eén stap dichterbij en mijn vrouwtje valt klauwend aan. Ook braakballen verklappen waar ons nest zit.

WINTERLIEFDE

Mijn vrouwtje en ik gaan 's winters al op zoek naar een eigen territorium. Ik zing uit volle borst dat zij van mij is. Zij zoekt een plek uit voor ons nest: een holle boom, een rotspleet, een oud gebouw... Het maakt niet uit! Met een tapijtje van houtmoolm en braakballen maken we er ons thuis van.

HYPERGEVOELIGE OREN

Onze oren horen tien keer beter dan de jouwe. Ze staan op ongelijke hoogte: handig bij de jacht! Vanaf een hoog uitkijkpunt lokaliseer ik mijn prooi op het gehoor. Het geritsel van een muis komt in mijn ene oor nét iets later aan dan in mijn andere. Zo weet ik perfect waar mijn lunch rondscharrelt. Ik val geruisloos aan, pluk mijn prooi van de grond en slik hem in één keer door. Onverteerbare botjes en veren braak ik in balletjes uit.

DOLGEDRAAID

Mijn coolste kenmerk is misschien mijn hyperelastische hals met dubbel zoveel nekwerfels als de meeste zoogdieren. Ik kan hem drie kwartslagen draaien: naar links, naar rechts en ook loodrecht omhoog en omlaag! Mijn ogen zitten dan wel muurvast in mijn schedel, toch heb ik altijd alles gezien.

FOPPAKJE

Laat je niet foppen door mijn dikke verenpak. Er zit niet meer dan een halve kilo vogel onder.

UILSKUIKENS MET DONSJAS

Onze eieren komen uit tussen februari en mei. De jongen blijven zeker twee weken onder moeders vleugels. Zo lang zorg ik voor het eten. Na vier tot vijf weken verlaten ze voor het eerst het nest. Vliegen lukt nog niet. Onze uilskuikens zitten als pluizige takkelingen op een tak in de buurt. Wie valt, klautert zelf weer naar boven. Dankzij vier tenen, waarvan er twee naar voren en twee naar achteren wijzen, blijven ze gelukkig meestal stevig zitten. Na drie weken verruilen de jongen hun donsjas voor echte veren: tijd voor de eerste vliegles!

BRUINE KIEKENDIEF

CIRCUS AERUGINOSUS

Hey daar, lekker kippetje! Jij bent er eentje om op te vreten. Niet letterlijk, geen nood! Sta me toe je te verleiden met een bedwelmende luchtdans. Ik ben niet zomaar de casanova van het hemelrijk, ik ben de bruine kiekendief. Woe-iiii!

LUCHTCIRCUS

Over naar de vrouwtjes! Die palm ik in met een spectaculair stukje luchtacrobatie. Mijn wetenschappelijke naam is niet voor niks *Circus aeruginosus*, waarbij 'circus' verwijst naar de cirkels die ik maak in de lucht. Jazeker, ik sloof me uit om de vrouwtjes te paaien! Ik vlieg indrukwekkend hoog en werp me ondersteboven in haar richting. Dan val ik op mijn zij terwijl ik luid mijn baltsroep schreeuw. Laag boven de grond zoek ik vervolgens haar lievelingshapje uit. Ik werp het haar toe in de vlucht. Als zij mijn cadeau aanvaardt, gaan we eindelijk paren.

GEEN KIPPENSTELER

Kippenliefhebbers, geen paniek! Mijn naam doet anders vermoeden, maar ik steel nooit een kip... In elk geval geen volwassen exemplaar. Ik roof alleen jonge vogels: kuikens of kiekens, vandaar mijn naam.

Vogelpaspoort

LENGTE: 43-55 cm

SPANWIJDTE: 115-140 cm

WANNEER TE ZIEN: maart tot oktober

WAAR: rietvelden, moerasgebied, vooral in de Westhoek (VL)

VOEDSEL: kleine zoogdieren, jonge vogels, amfibieën, insecten, maar géén kippen

GEMIDDELDE LEEFTIJD: 5 jaar

SPOTTERSMOEILIKHEIDSGRAAD: ***

KRAAMKLINIEK

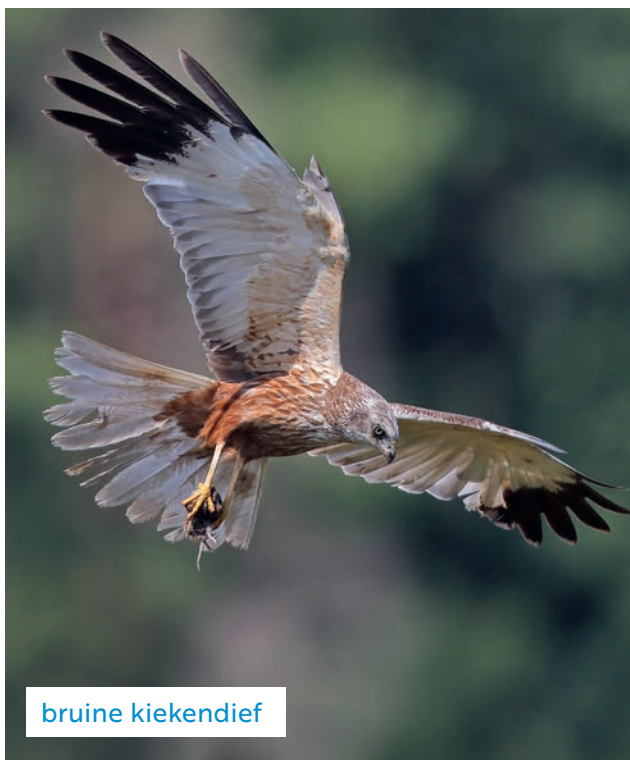
Mijn hartendief maakt haar nest het liefst op de bodem van een rietveld, maar soms ook in moerasgebied vlak boven het water of midden in het graan. We blijven vaak levenslang samen, al kan ik best meerdere vrouwtjes tegelijk hebben. Alle nesten waarvan ik de vader ben, liggen lekker dicht bij elkaar.

MAAIVERBOD

Wij kiekendieven zijn erg nestgevoelig. Laat ons dus met rust! Landbouwers die ons nest op hun akker spotten, mogen eromheen niet maaien.

V-VLUCHT

Ik ben een van de grootste roofvogels van het land. Ik ben groter dan de buizerd, maar slanker gebouwd, met een langere staart en grotere vleugels. Mijn vrouwtje is zelfs nog iets groter. Onze vleugels zijn breder dan die van onze blauwe en grauwe soortgenoten. We tillen ze op in de vlucht tot ze een perfecte V vormen.

bruine kiekendief

MAKKELIJKE MANNETJES

Bruine, blauwe of grauwe kiekendief? De vrouwtjes van die drie soorten lijken nogal op elkaar. Maar wij mannetjes laten ons makkelijker onderscheiden.

Mij herken je aan mijn kastanjebruine pak, mijn blauwgrijze staart en mijn gelige kop en borst. Mijn ondervleugels zijn lichtgekleurd met zwarte vleugelpunten.

BLAUWE KIEKENDIEF

Mijn blauwe neef is volledig blauwgrijs met een lichtgekleurde buikzijde. Ook zijn zwarte vleugelpunten vallen op, maar anders dan ik heeft hij geen donkere onderbuik.

GRAUWE KIEKENDIEF

Mijn grauwe en blauwe neef lijken wel héél erg op elkaar! Het verschil zit hem in de vleugels. De grauwe kiekendief heeft een zwarte streep op zijn bovenzvleugel en twee strepen op zijn ondervleugel. Hij heeft trouwens maar vier zichtbare zwarte 'vingers', terwijl mijn blauwe neef en ik er vijf hebben.

blauwe kiekendief

grauwe kiekendief

EKSTER

PICA PICA

Pestkop! Niet ik... Jij! Je noemt me dief, of erger: kuikenkiller! Alsof ik de enige ben die af en toe een nest leegrooft. Puh! Ik doe het tenminste niet stiekem.

NIET ZWART-WIT

Ik? Zwart-wit? Kijk nog eens! Mijn verenpak schittert in alle mogelijke tinten groen, blauw en paars.

SPIEGELTJE, SPIEGELTJE

Ik bewonder mezelf graag in de spiegel en kan me zelfs herkennen: hyperintelligent!

STRAATVEGER

In de stad ruim ik afval op. Langs snelwegen laat ik kadavers van overreden dieren verdwijnen.

Vogelpaspoort

LENGTE: 40-51 cm

SPANWIJDTE: 52-60 cm

WANNEER TE ZIEN: het hele jaar

WAAR: open landschap met bomen, steden

VOEDSEL: alleseter

GEMIDDELDE LEEFTIJD: 3 jaar

SPOTTERS MOEILIKHEIDSGRAAD: *

ALLESETER

Ik lust alles: bessen, vruchten, eieren, maar ook kevers, insecten, wormen en muizen werk ik gulzig naar binnen. Vóór landbouwers pesticiden gingen gebruiken, werd ik als een nuttige vogel gezien. Alles wat schadelijk was voor land- en bosbouw, staat op mijn menu. Spot je mij in je moestuin, dan is een bedankje op zijn plek: ik verlos je van slakken en larven.

JEUGDZONDE

In mijn tienerjaren (zo tot mijn derde) zat ik in een jeugdbende. Wat maakten we het leven van gesettelde eksterparen zuur! Maar alleen om te leren hoe we later zelf volwassen moeten zijn.

HOUD DE DIEF?

Slim maakt nieuwsgierig. Als iets glimt, wil ik het onderzoeken. Als je me betrapt, ga ik met 'mijn' blingbling aan de haal, maar alleen omdat het misschien iets lekkers is. Eksternesten vol gestolen schatten bestaan alleen in sprookjes. Al klopt het wel dat ik voedselvoorraden verstop.